

[Nøhr.]

Kravet om Ligelighed i den politiske Repræsentation lyder i Dag som en Selvfølgelighed, men i Virkeligheden ligger Begyndelsen til dette Kravs praktiske Udformning i en Valglov ikke længere tilbage end i 1915 efter den nye Grundlovs Indførelse. Det var den betydningsfulde Sejr for Folkestyret ved 1915-Grundloven, som førte til det første Forsøg paa at sikre mere lige politisk Valgret ved at bøde paa de Uretfærdigheder, Valget i Enkeltmandskredse medførte. Med Valgloven i 1920, som stadig, med enkelte Ændringer, er gældende Lov, fik Hensynet til en ligelig politisk Repræsentation en virkelig Udformning, men Tanken om Valget i Enkeltmandskredse var ingenlunde dermed forladt. En Række fremtrædende Politikere inden for Partierne nærede megen Sympati for den gamle Kampform, som Flertalsvalget i Enkeltmandskredse var Udtryk for, den gamle Kampform, hvor Slaget gjaldt den enkelte Kreds, og hvor alle Kræfter kunde koncentreres om at erobre et bestemt Omraade politisk Fod for Fod, hvor man mødtes til en Dyst paa Torvet paa Valgstedet paa selve Valgdagen, og hvor Vælgerne og deres Kandidater allerede samme Aften, inden de tog hjem, kunde faa at vide, om Fæstningen var erobret, eller om Angrebet var afslaaet.

Det er i og for sig ikke vanskeligt at forstaa, at denne Samhørighed mellem Enkeltmandskredse og Folketingsmænd fik Rigsdagen til i adskillige Aar efter 1915, ja, efter 1920, at kredse om Muligheden af at vende tilbage til Enkeltmandskredssystemet under den ene eller den anden Form, og i Rigsdagstidendens Spalter kan man se, hvorledes disse Tanker til at begynde med havde betydelig Tilslutning, men ogsaa hvorledes Tilslutningen stadig formindskedes under Indflydelse af det andet og, som jeg mener, vigtigste Hensyn, nemlig Hensynet til Forholdsmæssigheden.

Til at begynde med stillede man dristigt Enkeltmandskredssystemet med dets Muligheder for Skabelse af en samlet Flertalsblok op imod den saakaldte matematiske Retfærdighed, som man helst satte i Gaaseøjne. Senere fandt man det nødvendigt i betydeligt Omfang at knytte Tillægsmandater til Systemet, hvad der allerede var en Svækkelse af Systemets principielle Styrke og en Indrømmelse til den matematiske Retfærdighed. Tilhængerne af Enkeltmandskredssystemet blev imidlertid færre og færre, Kravet om Ligelighed i Repræsentationen trængte sig under alle disse Debatter, der har fundet Sted, stærkere og stær-

kere i Forgrunden, og ved den sidste store Valglovsdebat her i Tinget i 1928—29 kunde det fastslaaes, at Ligelighedskravet ikke mere vilde blive fraveget. Den matematiske Retfærdighed, eller noget nær Retfærdighed, havde sejret, og de Udtalelser, der er faldet her i Dag ved Behandlingen af det nye Valglovsforslag, har yderligere understreget dette. Det ærede Medlem Hr. Holger Erikssens Ordførertale for Socialdemokratiet var den endelige Begravelse af Flertalsvalg i Enkeltmandskredse, og jeg kan kun udtale særdeles stor Tilfredshed hermed.

Naar hele denne Udvikling i Rigsdagspartiernes Stilling til de forskellige Valgsystemer har fundet Sted gennem en Række Valgperioder, hvor Valgloven af 1920 har virket, saa er det et meget stærkt Argument for Systemet af 1920. Rigsdagen har haft Resultaterne af Folketingsvalgene i 1920, 1924, 1926, 1932 og 1935 som Grundlag for en Vurdering af det bestaaende Valglovssystem, men har afsluttet alle Drøftelser med at fastholde den bestaaende Lov. Det vilde ikke være blevet Tilfældet, hvis det var en daarlig Valglov. Vi har Lov til at sige, at selv om Valgloven af 1920 har visse Mangler — det har den naturligvis —, er den af Rigsdagen og Befolkningen accepteret som et i det store og hele retfærdigt Grundlag for Valgene.

Naar den højtærede Indenrigsminister saaledes med god Grund har valgt at lade de ved en ny Grundlov nødvendiggjorte nye Valglovsbestemmelser indføre i det gældende Valglovssystem, maatte Opgaven naturligvis blive at skaffe Plads for det forøgede Antal Mandater ved det direkte Rigsdagsvalg uden at forrykke den Ligelighed for Anskuelsernes Repræsentation, som er Valglovens fornemste Egenskab, og som i øvrigt i Princippet er paabudt i selve Grundloven. Jo stærkere det rene Folkestyre udformes i Grundloven, desto mere nødvendigt maa det selvsagt være, at den ligelige politiske Repræsentation i højest mulig Grad sikres i Valgloven, hvis ikke Grundlovens Idé, skal forfuskes. Mere end nogen Sinde vil det derfor under den nye Grundlov være nødvendigt, at Valgloven svarer til Grundloven som Handsken til Haanden.

Indenrigsministeren har efter vor Opfattelse løst Opgaven paa fuldt tilfredsstillende Maade. Jeg skal ikke repetere i Enkeltheder, hvad der allerede er oplyst om den Fremgangsmaade, man i Praksis har fulgt ved Fordelingen af de nye Mandater, jeg skal kun nævne, at der efter Forslaget bliver 129 Kredsmadater og 40 Til-